

กลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดีสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์

Techniques of Language Usage in Prapt's Dystopian Novel Titled 'Susarn Sayam' (A Siamese Cemetery)

ชนาลัย คงสมทบ¹ / นนทชา คัยนันท์²

Chanalai Kongsomthob / Nontacha Kaiyanun

^{1,2}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี 20130, ประเทศไทย

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University
Chonburi 20130, Thailand

Corresponding author. Email : chanalai.kongsomthob@gmail.com

Received: May 13, 2022

Revised: July 12, 2022

Accepted: August 15, 2022

Abstract

This article aimed to study techniques of language usages in Prapt's dystopian novel titled "Susarn Sayam" (A Siamese Cemetery). Descriptive research analysis was used in this study. The study can be explained in three areas: techniques of word usages, techniques of sentence usages, and techniques of figurative usages. The study revealed that techniques of word usages consisted of nine strategies: 1) the use of foreign words, 2) the use of parody of foreign words, 3) the use of figurative words, 4) the use of vulgar words, 5) the use of sound-reduplicative word, 6) the use of newly-coined words, 7) the use of connotative words, 8) the use of out-of-date words, and 9) the use of abbreviation. In techniques of sentence usages, four strategies were found: 1) the use of attic sentences, 2) the use of isocratic sentences, 3) the use of long ciceronian sentences, and 4) the use of baroque sentences. Regarding techniques of figurative usages, seven strategies were utilized: 1) simile, 2) metaphor, 3) hyperbole, 4) personification, 5) symbol, 6) analogy, and 7) allusion. Three techniques of language usages enlivened the novel to be realistic

and widened the readers' perspectives causing them to be aware of what has happened in the society.

Keywords: Techniques of language, Dystopian Novel

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของปราปต์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม จำนวน 1 เล่ม การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดกลวิธีการใช้ภาษาโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ กลวิธีการใช้คำ กลวิธีการใช้ประโยค และกลวิธีการใช้ภาพพจน์ ในด้านกลวิธีการใช้คำ พบว่ามีการใช้คำ 9 ประเภท ได้แก่ 1) คำภาษาต่างประเทศ 2) คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ 3) คำแสดงภาพ 4) คำตำหนิหรือคำหยาบ 5) คำซ้อนเพื่อเสียง 6) คำตั้งใหม่ 7) คำที่มีความหมายโดยนัย 8) คำพ้องสมัย และ 9) คำย่อ ด้านกลวิธีการใช้ประโยค พบจำนวน 4 ประเภท ได้แก่ 1) ประโยคสั้น 2) ประโยคยาว 3) ประโยคยาวแบบโวหาร และ 4) ประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ และในด้านกลวิธีการใช้ภาพพจน์พบ 7 ประเภท ได้แก่ 1) อุปมา 2) อุปลักษณ์ 3) อติพจน์ 4) บุคลาธิษฐาน 5) สัญลักษณ์ 6) แนวเทียบ และ 7) การอ้างถึง กลวิธีการใช้ภาษาทั้ง 3 ด้านช่วยสร้างความสมจริงให้กับนวนิยายและมีส่วนช่วยในการเปิดมุมมองทางความคิดให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม

คำสำคัญ: กลวิธีการใช้ภาษา, นวนิยายแนวดิสโทเปีย

บทนำ

ภาษา เป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยสามารถถ่ายทอดผ่านการพูด การเขียน หรือการแสดงท่าทาง เป็นต้น อีกทั้งภาษายังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ อีกด้วย ภาษาจึงมีความสำคัญ นอกจากนี้มนุษย์ยังใช้ภาษาเป็นสื่อแสดงความรู้สึกและเจตนาและจรรโลงใจคนในสังคม (Laksanasiri, 1997, p. 19)

นักเขียนหรือนักประพันธ์เป็นหนึ่งในกลุ่มคนที่ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความรู้สึกและจรรโลงใจให้กับคนในสังคม ทั้งนี้ นักเขียนแต่ละคนมักจะมีทำนองเขียนหรือวิธีการเลือกใช้ภาษาในแบบของตัวเองเพื่อถ่ายทอดความคิดอย่างลึกซึ้ง ดังที่ Satawethin (1975, as cited in Tonpho, 2013) กล่าวถึงลีลา ทำนองเขียนซึ่งสรุปได้ว่า ทำนองเขียน คือ การแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดตลอดจนเจตคติของนักเขียน ได้แก่ การระบายความรู้สึกทางจิตใจและอุปนิสัยใจคอของนักเขียนออกมา ลีลา-ทำนองเขียนเป็นของเฉพาะตัว คือ นักเขียนแต่ละคนก็มีลีลาหรือทำนองของตนเอง ของใครของคนนั้น วิธีเขียนหนังสือเป็นของคนคนหนึ่งโดยเฉพาะ ทำนองเขียนย่อมบอกถึงผู้เขียน คือ บอกความคิด บอกบุคลิกลักษณะและบอกจิตใจ

การใช้ภาษาอย่างมีลีลาเพื่อสร้างความจริงใจและเสนอทัศนคติของผู้เขียนนั้นมักจะถูกถ่ายทอดผ่านวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้วรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีความนิยมในหมู่นักอ่าน คือนวนิยาย เนื่องจากการสร้างสรรค์เนื้อหาหลากหลายประเภทและนำเสนอความคิดของผู้คนในสังคมแต่ละสมัย ดังที่ Prachachat (2020) ได้กล่าวไว้ว่า นิยายเป็นเรื่องแต่งขนาดยาวที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน... มีการผลิตแนวที่หลากหลายให้ถูกใจนักอ่าน และเป็นภาพที่สะท้อนแนวคิดหรือรูปแบบของสังคมตามแต่ละยุคสมัย

นวนิยายแนวดิสโทเปียเป็นนวนิยายประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหานำเสนอภาพของความโหดร้ายในสังคมแห่งโลกอนาคต ซึ่งจะเปิดมุมมองบางอย่างให้กับผู้อ่านทำให้มีการคำนึงถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น ดังที่ Charoenbutra (2012, p. 12) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณกรรมดิสโทเปียแม้จะนำเสนอภาพสังคมที่หดหู่รุนแรง และบีบคั้นจิตใจผู้อ่าน แต่ได้ให้อุทาหรณ์ให้คนตระหนักถึงความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

นวนิยายแนวดิสโทเปียมีอยู่หลายเรื่อง สุสานสยาม เป็นเรื่องหนึ่งที่เขียนขึ้นโดย ปราปต์ ซึ่งเป็นนักเขียนที่มีความสามารถในการใช้ภาษาบอกเล่าเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจ ดังที่ Editorial staff of Sarakadee Lite (2022) ได้กล่าวถึงภาษาในนวนิยายเรื่องสุสานสยามว่า “สุสานสยาม มิได้นำเสนอเรื่องราว...ด้วยท่วงทำนองธรรมดา หากใช้ลีลาเสียดสี เปี่ยมรสชาดด้วยภาษาสยามบริสุทธิ์ที่ผู้แต่งบรรจงประดิษฐ์ขึ้นอย่างละเอียดลออ ทั้งการกำหนดกฎเกณฑ์ของระดับของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับคนต่างกลุ่มต่างชนชั้น ไปจนถึงการถอดเสียงศัพท์ภาษาต่างประเทศเป็นเสียงไทยด้วยศัพท์ไทยเพื่อบูรณาการภาษาสยามแท้ ซึ่งลีลาภาษาสยามนี้ส่งผลให้ผู้อ่านได้แสดงความสามารถทางภาษาอย่างเต็มที่...” ทำให้นวนิยายได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นในการประกวดหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปี 2564 นอกจากนี้ยังได้รับคัดเลือกเข้าชิงรอบสุดท้ายในการประกวดรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนหรือซีไรต์ ประจำปี 2564

จากการที่ผู้วิจัยได้ติดตามอ่านนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้เขียนมีวิธีการใช้ภาษาที่น่าสนใจ ทั้งในด้านของการใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้ภาพพจน์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 เยียรยง ตัวละครเอกของเรื่องเป็นเด็กสาววัยสิบแปดปี เธอกำลังนั่งรถออกมาจากเขตผาถัง เขตที่อยู่ของกลุ่มชนชั้นผู้นำแห่งโรงงานสยามอลังการ โดยมี ยรรยง พี่ชายของเธอนั่งมาด้วย และขุนระเบ็ง หัวหน้าของพี่ชายเป็นคนขับรถให้ ขณะจะถึงทางออกขุนระเบ็งก็จ้องมองที่กระจกมองหลังเหมือนเห็นอะไรบางอย่างก่อนที่แววตาของเขาจะเปลี่ยนไป ดังบทบรรยายนี้

แววตกใจในดวงตา บนกระจกเงาเปลี่ยนเป็น**โกรธซึ่ง** ขุนระเบ็งกั๊กกรามแน่นจนข้างขมับ**ปูด** เสียงกระซิบกรีดเดือน **“ไอ้พวกเหี้ย บ้านเมืองยิ่งจะฉิบหาย!”**

เยียรยงหันตามโดยอัตโนมัติ เฟ่งผ่านกระจกหลังอันเต็มไปด้วยน้ำฝน ฝนที่ปั่นป่วนด้วยเศษ **พลัดกระตัก** ทั้งขนาด **ไม่คด** ไปจนเห็นถนนด้วยตาเปล่า กระจกด้านหลังจึงเหมือนมีเศษผงไหลเป็นสาย นอกจากถนนมืด ๆ อันมีไฟสลัวรางเป็นหย่อมกับเงาตะคุ่มของตัวอาคารไกลออกไป ก็ไม่มีอะไรเลย

(Prapt, 2020, p. 28)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่าผู้เขียนมีวิธีการใช้คำลักษณะต่าง ๆ ที่สื่อให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการเห็นภาพ และอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้ชัดเจน รวมถึงชวนให้ผู้อ่านนึกถึงคำที่สื่อถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมได้อย่างน่าสนใจ

ตัวอย่างที่ 2 อาจารย์กรุณา หัวหน้างานการศึกษาในฝ่ายปกครองได้กล่าวตำหนิเย้ยหยันและฝากให้ยรรยงไปควบคุมความประพฤติของน้องสาว เนื่องจากมีภาพหลุดที่เย้ยหยันยุ้ยกับขุนระเบ็งหลังจากเธอได้รับตำแหน่งเด็กดีแห่งสยามไปไม่กี่วัน ยรรยงพยายามแก้ต่างให้น้อง อาจารย์กรุณาโกรธมากขึ้นจึงพูดถากถางเขา ดังบทบรรยายนี้

เมื่อนั้น อาจารย์กรุณาหันมาจ้องเขาราวจะจุดไฟด้วยสายตาเหี้ยม

‘หวังว่าคำว่าหามักง่าย เฉกพี่ชายปกป้องน้องรัก จงใจปิดแผลแม่เย้ยทำ เรื่องแดงจะซ้ำกรรมหนัก’

‘พຽนนี้ผมจักเรงนํามันมาพบท่านอาจารย์เพื่อสอบถามจริงซอรับ และจักให้อาจารย์คาดโทษมันด้วย จักไม่มีเรื่องทำนองนี้เกิดขึ้นอีกแน่นอน!’

(Prapt, 2020, p. 182-183)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เขียนมีวิธีการใช้ภาพพจน์ที่สื่อความหมายได้ชัดเจน สามารถสร้างความเข้าใจให้ผู้อ่านได้เข้าถึงภาวะ หรืออารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในสถานการณ์ดังกล่าว ส่วนในด้านการใช้ประโยคมีทั้งรูปประโยคแบบปกติ และประโยคที่แปลกไปจากปกติ อันมีส่วนชี้นำให้ผู้อ่านได้คาดเดาถึงบทบาทและสถานภาพของตัวละครที่แตกต่างกันได้อย่างชัดเจน

จากความสามารถทางกลวิธีการใช้ภาษาของปรাপต์ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาว่าผู้เขียนมีกลวิธีการใช้ภาษาในด้านคำ ประโยค และภาพพจน์อย่างไรบ้างที่ทำให้นวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม มีความโดดเด่น น่าสนใจ จนทำให้ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นในการประกวดหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ปี 2564

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปรাপต์

นิยามศัพท์เฉพาะ

กลวิธีการใช้ภาษา หมายถึง วิธีการเลือกใช้ภาษาในด้านการใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้ภาพพจน์ในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปรাপต์

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับท่วงทำนองการเขียนหรือกลวิธีการใช้ภาษาดังนี้

NakSakun et al. (1981, as cited in Tonpho, 2013) กล่าวถึง สไตล์ แทนคำว่า ท่วงทำนองการเขียน หมายถึง ท่วงทีการแสดงออกเป็นแนวถนัดของนักเขียนคนหนึ่ง ๆ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือไม่บังเอิญก็ได้ การสร้างรูปประโยค และการใช้สำนวนโวหารถือได้ว่าเป็นเรื่องของท่วงทีการแสดงออกโดยตรง

Wathikthin (1999, p. 57) ได้กล่าวว่า ท่วงทำนองการเขียน หมายถึง สีสันทาทีในการเขียนที่แสดงออกมาและปรากฏให้เห็นเป็นสิ่งที่สังเกตได้ว่าเป็นอย่างไร เช่น การใช้คำยากหรือง่าย การผูกประโยคสั้นหรือยาว การลำดับประโยคต่อเนื่องกันเรื่อยไปหรือกลับไปกลับมา เป็นต้น การเขียนของแต่ละคนย่อมจะมีท่วงทำนองของตนเอง ซึ่งอาจจะคล้ายคลึงหรือแตกต่างกับของคนอื่นก็ได้

Tonpho (2013, p. 53) ได้กล่าวว่า ท่วงทำนองการเขียนนั้นเราอาจเรียกอีกอย่างได้ว่า กลวิธีการใช้ภาษา ซึ่งถือเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมกระบวนการใช้ภาษาทั้งหมดตั้งแต่ การใช้คำ ประโยค ข้อความ สำนวน โวหาร และกลวิธีการนำเสนอ เป็นต้น เพื่อแสดงให้เห็นว่าภาษามีความสำคัญร่วมกับองค์ประกอบทางวรรณคดี

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ท่วงทำนองการเขียนหรือกลวิธีการใช้ภาษา คือ วิธีการเลือกใช้ภาษาในงานวรรณกรรมของผู้เขียน เช่น การเลือกใช้คำ ประโยค โวหาร เป็นต้น ซึ่งแตกต่างกันไปตามความถนัดของผู้เขียนแต่ละคน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารังนี้ ดังนี้

Tonpho (2013) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและแนวคิดในงานประพันธ์ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)” ทั้งนี้มีผลการศึกษาในส่วนกลวิธีการใช้ภาษาแบ่ง 3 ประเด็น ได้แก่ การใช้คำ การใช้ประโยค การใช้ภาพพจน์ ในด้านการใช้คำพบ 5 ประเภท ได้แก่ คำซ้ำ คำซ้อน คำประสม คำสมาส และคำภาษาอังกฤษ ในด้านการใช้ประโยค พบว่ามีการใช้ประโยคสั้น ประโยคยาว และประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ด้านการใช้ภาพพจน์พบ 10 ประเภท ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อุทาหรณ์ ปฏิรูปพจน์ การใช้คำตรงข้าม อวตัพพาทย์ สมพจน์ นามนัย และสัพพจน์

Chaisuk (2015) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมบันเทิงคดีของ มกุฏ อรฤดี” ทั้งนี้มีผลการศึกษาในส่วนกลวิธีการใช้ภาษาแบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ กลวิธีที่ใช้คำ กลวิธีที่ใช้ประโยค กลวิธีที่ใช้สำนวน และกลวิธีที่ใช้ภาพพจน์ โดยในด้านการใช้คำพบทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่ คำมีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำมีศักดิ์ คำเฉพาะกลุ่ม คำภาษาปาก คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศ คำย่อ การซ้ำคำ การหลกคำ และคำแสดงภาพ ด้านกลวิธีที่ใช้ประโยคพบทั้งหมด 3 ชนิด ได้แก่ การใช้ประโยคสั้น ประโยคยาว และประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ ด้านกลวิธีที่ใช้สำนวนพบ 4 ลักษณะ ได้แก่ เพื่อย่นย่อข้อความ เพื่อยขยายความ เพื่อแทนคำที่ไม่ต้องการกล่าว

ตรง ๆ และเพื่อเพิ่มความสละสลวยของถ้อยคำ ในด้านกลวิธีการใช้ภาพพจน์พบทั้งหมด 19 ชนิด ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ สยูลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สมมติภาวะ อติพจน์ อวพจน์ อุปนิเซท นามนัย สัมพจนัย อุปมานิทัศน์ การอ้างถึง การแฝงนัย ปฏิพจน์ ปฏิพจน์สน แนวนเทียบ สัทพจน์ ปฏิปุจฉา และอาวตพากย์

Dangfai (2016) ศึกษาเรื่อง “หลักกรรมและกลวิธีการใช้ภาษาในคอลัมน์ “จุดไฟในใจคน” ของหลวงพ่่าน้ำฝน” ทั้งนี้มีผลการศึกษาในส่วนกลวิธีการใช้ภาษาพบว่า มีการใช้ระดับภาษา คือ ระดับภาษาปาก ระดับกึ่งแบบแผน และระดับทางการ ในด้านการใช้คำปรากฏการใช้คำที่มีความหมายโดยตรง คำแสดงอารมณ์ คำรูปธรรม คำนาม คำภาษาปาก คำที่มีความหมายโดยนัย คำภาษาต่างประเทศ ด้านการใช้สำนวนปรากฏการใช้สำนวนดั้งเดิม ด้านการใช้โวหาร พบว่ามีการใช้บรรยายโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร ด้านการใช้โวหารภาพพจน์ ปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมา และอุปลักษณ์

Nukaew (2019) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษาในนวนิยาย ของ รอมแพง” ทั้งนี้ มีผลการศึกษาในส่วนการใช้ภาษาแบ่งประเด็นออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ ด้านการใช้คำ ด้านการใช้ประโยค ด้านการใช้ภาพพจน์ และด้านการใช้โวหาร โดยในด้านการใช้คำพบ 9 ประเภท คือ คำบ่งชี้พฤติกรรม คำเรียกชื่อ คำบอกขนาด จำนวน คำลงท้าย คำแสดงการถาม คำสรรพนาม คำอุทาน คำสแลง และคำทับศัพท์ ด้านการใช้ประโยคพบ 3 ประเภท คือ ประโยคกระชับ ประโยคขยายยาว และประโยคที่มีคำถามเชิงวาทศิลป์ ด้านการใช้ภาพพจน์พบ 4 ประเภทคือ อุปมา อติพจน์ บุคลาธิษฐาน และสัทพจน์ ด้านการใช้โวหารพบ 3 ประเภท คือ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหาร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นทำให้เห็นว่า การศึกษากลวิธีการใช้ภาษามักแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็นกลวิธีการใช้คำ กลวิธีการใช้ประโยค และกลวิธีการใช้ภาพพจน์ ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ต่อไป

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการใช้ภาษา
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์
3. วิเคราะห์ข้อมูลในด้านกลวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์
4. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ
5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นใหญ่ ๆ ได้แก่ กลวิธีที่ใช้คำ กลวิธีที่ใช้ประโยค และกลวิธีที่ใช้ภาพพจน์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลวิธีที่ใช้คำ หมายถึง วิธีการเลือกใช้คำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างจินตภาพและสื่อความคิดของผู้เขียนผ่านนวนิยาย

จากการศึกษากลวิธีที่ใช้คำในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ พบว่า ผู้เขียนมีการเลือกใช้คำทั้งหมด 9 ประเภท ดังนี้

1.1 คำภาษาต่างประเทศ คือ คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ บางคำไทยยืมเข้ามาปะปนจนไม่สามารถหาคำไทยที่เหมาะสมแทนได้

จากการศึกษาพบคำภาษาต่างประเทศจำนวน 115 คำ โดยผู้เขียนใช้คำที่มาจากภาษาอังกฤษ และภาษาจีน โดยเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี สิ่งของ การกระทำ ฯลฯ เช่น โปรแกรม (Program) วีไอพี (VIP) แอคเคานท์ (Account) ไลน์ (Line) บูลลี่ (Bully) แอดมิชชัน (Admission) ฮวงแซจี้ เซียงกง เป็นต้น ผู้เขียนใช้คำภาษาต่างประเทศเพื่อใช้เป็นภาษาระดับไม่เป็นทางการภายในเรื่อง

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่ ธนลภย์ส่งข้อความคุยกับเยียรยงทางไลน์เรื่องการซื้อรถหรูที่มีราคาแพงของกลุ่มคนในเขตผาถ้ำ ดังบทสนทนา

‘แล้วทำไมเรามีเงินพอที่จะซื้อ แต่คนส่วนใหญ่ไม่มีเงินพอละ’

‘เขาอาจจะขยันมากกว่า ก็เลยทำเงินได้มากกว่า ซึ่งเขาก็จ่ายภาษีมากกว่า’

‘คำว่าขยันกว่าถูกตีค่าจากชั่วโมงทำงาน แรงงานที่ใช้ หรืออะไรละ ที่แน่ ๆ การที่เรามีทุนมากกว่า พร้อมที่จะฟังได้มากกว่า แค่นั้นก็ทำให้เขา เกิน อะไรต่อมิอะไรได้มากกว่าไม่รู้เท่าไรแล้ว เราสู้กันดีนี่ว่า

ไฮริสก์ ไฮรีเทิร์น นี่ยังไม่รวมถึงโอกาสและอำนาจต่อรอง เธอคิดว่าที่ทุกวันนี้ สยามอลังการเป็นแบบนี้เพราะอะไร’

(Prapt, 2020, p. 161)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า เกิน (Gain) ไฮริสก์ ไฮรีเทิร์น (High Risk High Return) เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษเฉพาะวงการธุรกิจ แสดงให้เห็นว่าตัวละครมีความรู้เกี่ยวกับวงการธุรกิจ ผู้เขียนใช้คำดังกล่าวเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงภาษาที่หล่อหลอมเข้ามาพร้อมกับระบบหรือวิทยาการใหม่ ๆ จากต่างประเทศ ถึงแม้ว่าจะถูกจำกัดขอบเขตจากกลุ่มคนบางกลุ่มที่พยายามอนุรักษ์การใช้ศัพท์สยามอลังการ แต่ก็ยังปรากฏการใช้คำภาษาต่างประเทศเพราะสมาชิกในโรงงานมีการรับข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ จากสังคมภายนอก

1.2 คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คือ คำในภาษาต่างประเทศที่ถูกเปลี่ยนเสียงหรือเปลี่ยนรูปคำเล็กน้อยเพื่อให้กลายเป็นคำในภาษาไทย

จากการศึกษาพบคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศจำนวน 92 คำ โดยผู้เขียนใช้คำที่มาจากภาษาอังกฤษและญี่ปุ่น เช่น เคมีมี ล้อเลียนคำว่า เคมี, ไมค์ลอฉิบ ล้อเลียนคำว่า ไมโครชิป (Microchip), อูวีวี ล้อเลียนคำว่า ยูวี (UV), ไอพี ล้อเลียนคำว่า ไอพี (IP), มิโคซึดัก ล้อเลียนคำว่า มิโคชิ ดาโกะ (Mikoshi Dako) เป็นต้น ผู้เขียนใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเป็นคำศัพท์สยามอลังการซึ่งเป็นภาษาระดับทางการภายในเรื่อง

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เยียรยงกำลังอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบ ซึ่งขณะนั้นเสียงโทรศัพท์ก็ดังขึ้น ทำให้เธอต้องละจากการอ่านหนังสือไปดูโทรศัพท์ ดังบทบรรยายนี้

เยียรยงเปิดตา ก้มดูกระดานไฟฟ้าบนเตียงอีกครั้ง หน้าจอสามมิติแสดงภาพสัญลักษณ์ของ **แอปประเคนฉัน** พุดคุยอรลายขึ้นด้านข้าง

(Prapt, 2020, p. 3)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า แอปประเคนฉัน เป็นคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ โดยนำคำว่า แอปพลิเคชัน (Application) ซึ่งเป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเทคโนโลยี มาเปลี่ยนเสียงเล็กน้อยให้กลายเป็นคำไทย หรือการเปลี่ยนรูปของคำว่า ออนไลน์ เป็น อรลาย การใช้คำดังกล่าวจะทำให้ผู้อ่านเกิดความขบขันเนื่องด้วยความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปจากคำเดิม การจงใจเลือกใช้คำดังกล่าวสามารถสะท้อนแนวคิดของผู้เขียนที่อาจต้องการเสียดสีกลุ่มคนในสังคมบางกลุ่มที่พยายามอนุรักษ์รูปแบบการใช้คำศัพท์ภาษาสยามเอาไว้

1.3 คำแสดงภาพ คือ คำที่สามารถสร้างภาพให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพเห็นถึงลักษณะสิ่งต่าง ๆ ได้

จากการศึกษาพบคำแสดงภาพจำนวน 91 คำ โดยผู้เขียนมักจะใช้เพื่อทำให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมของตัวละคร เช่น ผ่ายผอม ปูดโปน ปรี๊ดเหม่อ ยึดเอื้ม คล้ากร้าน ซิดเผือด อวบอัด เปล่งปลั่ง บวมคล้า เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่นางโฉมยง แม่ของเยียรยงกลับมาจากที่ทำงาน ในสภาพที่ดูไม่ได้เนื่องจากทำงานอยู่กับขยะทั้งวัน สภาพหลังทำงานของนางโฉมยงเป็นไปตามบทบรรยายนี้

นางโฉมยงแม่ของเยียรยงอยู่ในชุดเครื่องแบบของแผนกกำจัดขยะเปียก เพิ่งเลิกงานและเดินทางกลับมาถึงที่พักด้วยสภาพผมกระเซิงและหน้าดำมันแผลล็บ เลื้อแขนยาว และกางเกงขายาวสีเหลืองตัดเย็บด้วยผ้าใยสังเคราะห์ซึ่งได้จากการรีทรายไ้เศษขยะในแผนกนั่นเอง

(Prapt, 2020, p. 4)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้เลือกใช้คำแสดงภาพของนางโฉมยงว่า ผมกระเซิง และ หน้าดามันแผล ซึ่งทำให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพทรงผมที่ดูยุ่งเหยิง ใบหน้าหมองคล้ำ และหน้ามึนเป็นเงา การใช้คำดังกล่าวสะท้อนมุมมองของผู้เขียนว่าคนชั้นล่างต้องทำงานอย่างหนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จนไม่มีเวลาใส่ใจภาพลักษณ์ของตนเอง

1.4 คำตำหรือคำหยาบ คือ คำด่า คำสบถหรือคำเสียดสีที่ส่อไปในทางหยาบคาย

จากการศึกษาพบคำตำหรือคำหยาบจำนวน 46 คำ โดยผู้เขียนใช้เพื่อแสดงอารมณ์และทัศนคติของตัวละคร เช่น ตอแหล ฉิบหาย ไอ้ชาติหมา ระบาย เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่นางประไพ หญิงวัยกลางคน นั่งอ่านข่าวเกี่ยวกับผู้ที่ออกมาประท้วงให้เลิกใช้แผนแม่บทสยามตึงสัตว์ราช ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมข้อปฏิบัติของชาวโรงงาน นางประไพโมโหผู้ที่ประท้วงจึงตะโกนด่าเสียงดังจนคนอื่นได้ยิน ดังบทบรรยายนี้

“ไอ้พวกควาย!” จู ๆ เสียงดังลอยมาจากบันไดด้านล่าง เยียรงหันไปมอง
พร้อมทุกคนแถวนี้

(Prapt, 2020, p. 12)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ไอ้พวกควาย เป็นคำหยาบที่จะทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความรู้สึกโกรธของนางประไพที่มีต่อผู้ประท้วง และยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจทัศนคติของตัวละครเกี่ยวกับการเมือง โดยนางประไพมองว่าการที่มีผู้มาประท้วงให้เปลี่ยนแปลงจะเป็นการสร้างความยุ่งยากให้กับสังคม และคิดว่ากลุ่มผู้ประท้วงโง่เขลา การใช้คำดังกล่าวสามารถสะท้อนมุมมองของผู้เขียนที่เข้าใจเรื่องความเห็นต่างทางการเมืองของคนในสังคมที่อาจจะทำให้เกิดปัญหาหรือความวุ่นวายได้

1.5 คำซ้อนเพื่อเสียง ในที่นี้คือ คำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ที่มีพยัญชนะต้นหรือเสียงพยัญชนะสะกดเหมือนกันมาซ้อนกัน เพื่อให้ความหมายของคำมีน้ำหนักมากขึ้น

จากการศึกษาพบคำซ้อนเพื่อเสียงจำนวน 39 คำ โดยผู้เขียนมักจะใช้ในการนำเสนอกริยาท่าทางและความรู้สึกของตัวละคร เช่น พระคร่งพระเครื่อง ศพเคีฟ ระริกระรี่ กระพืดกระเพียด สะอิดสะเอียน ประเดี้ยวประด้าว เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่นางสาวนางประไพกำลังพูดคุยกับแขกในงานศพเรื่องที่มีบุคคลท่านหนึ่งจากฝ่ายปกครองมาเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนค่าใช้จ่ายในงานของพี่ คนที่มางานต่างพูดชื่นชมบุคคลดังกล่าว ดังบทสนทนา

“—ท่านใจดีมาก ๆ รู้ว่าพี่ไพลูกอีเติงเปรตนั้นฆ่า บ้านเราก็ดมผู้้นำแค่ทำกิน
ยังลำบาก จะไปหาเงินจากไหนมาจัดงานศพ ท่านเลยช่วย--”

“นั่นสิ ไม่ได้ท่านละแยะแน พวกนักข่าวตามมารุมทำข่าวงานศพพี่มึงตั้งเยอะ ถ้า
ไปจับวัดแถวบ้านละก็ เหย! อายไปทั้งโรงงาน ซอมซ่อยังกะอะไร แล้วนี่เขาไปไหนกัน

หมดแล้วละ”

“ทำงานยุ่ง มีเวลาแป็บเดียว ศพเคิพยังไม่ทันได้ไหว้เลย นักข่าวเอาแต่รุมสัมภาษณ์--”

(Prapt, 2020, p. 177)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ศพเคิพ เป็นคำซ้อนเพื่อเสียง ผู้เขียนเลือกใช้คำดังกล่าวเพื่อให้ลักษณะการพูดของตัวละครมีความเป็นธรรมชาติคล้ายกับการสนทนากันในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างความสมจริงให้กับสถานการณ์ในเรื่องได้มากขึ้น

1.6 คำตั้งใหม่ ในที่นี้คือ คำที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในความหมายใหม่ หรือเป็นคำที่ผู้เขียนคิดและเลือกสรรมาเพื่อใช้ในงานของตนโดยเฉพาะ

จากการศึกษาพบคำตั้งใหม่จำนวน 19 คำ โดยคำที่ผู้เขียนใช้มักจะเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและระบบการศึกษา เช่น สุนิก กระดานไฟฟ้า แผนแม่บทสยามดิงสตวิรรษ เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เอียรยงกำลังอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยดังบทบรรยายนี้

เอียรยงเงยหน้าขึ้นจากกระดานไฟฟ้าที่เปิดหนังสืออยู่ ปิดตา ขยับปากพิมพ์ทำท้องจำ

แผนแม่บทสยามดิงสตวิรรษ เป็นวิชาบังคับที่เด็กไทยต้องเรียนกันตั้งแต่มัธยมก่อนประถมเริ่มปูพื้นฐานให้ท้องจำว่าการเป็นเด็กที่ดีนั้นมีลักษณะอย่างไร สมาชิกโรงงานที่พึงประสงค์นั้นเป็นเช่นไร พอพื้นฐานแน่น ชั้นโตขึ้นจึงขยายไปท้องเนื้อความในแผนแม่บทข้ออื่น ๆ

(Prapt, 2020, p. 2)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า แผนแม่บทสยามดิงสตวิรรษ เป็นคำที่ผู้เขียนคิดขึ้นเพื่อใช้เรียกหนังสือที่รวบรวมข้อปฏิบัติของชาวโรงงาน โดยเด็กทุกคนจะต้องอ่านและท่องแผนแม่บทนี้ได้ การใช้คำดังกล่าวสะท้อนมุมมองทางความคิดของผู้เขียนที่อาจต้องการสื่อถึงสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในสังคมปัจจุบัน กลุ่มผู้นำพยายามสร้างข้อกำหนดต่าง ๆ ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบความคิดและปลูกฝังให้เด็กที่กำลังจะเติบโตได้ดำเนินตาม ซึ่งจะทำให้เกิดความง่ายในการบริหารจัดการและการควบคุมผู้คนในสังคม

1.7 คำที่มีความหมายโดยนัย คือ คำที่มีความหมายอื่นที่ไม่ใช่ความหมายตรง เป็นความหมายที่ต้องอาศัยการตีความจากบริบทจึงจะเข้าใจความหมายของคำที่พิจารณาอยู่

จากการศึกษาพบคำที่มีความหมายโดยนัยจำนวน 16 คำ โดยผู้เขียนใช้เพื่อนำเสนอความคิดและทัศนคติของตัวละคร ตัวอย่างคำเช่น น้ำลาย หัวโชน น้ำรอรบาย เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เียรรยงถูกคนในโลกออนไลน์นำภาพถ่ายขณะเธอนั่งคุยกับขุนระเบ็งไปเผยแพร่ มีชาวเน็ตแสดงความคิดเห็นต่อว่าอย่างรุนแรง เธอเห็นความคิดเห็นเหล่านั้นแล้วนึกถึงสุราลัย เพื่อนสนิทของเธอที่ชอบทำพฤติกรรมดังกล่าว เียรรยงไม่เคยร่วมวิจารณ์หรือเตือนเพื่อนเรื่องการแสดงความคิดเห็นเลย แต่เธอต้องมาประสบกับข้อความเหล่านั้นเอง มีความคิดหนึ่งตั้งขึ้นในหัวของเธอ ดังบทบรรยายนี้

ใช่ เธอคงคิดเช่นนั้น ถ้าถึงตอนนี้ยังบอกตัวเองได้ว่า *สังคมกินโต๊ะนั้นไม่ใช่เรื่องของเรา - ไม่เกี่ยวกับเรา - หรืออยู่ห่างไกลเรา!* ก็เหมือนเวลาเรามองไฟไหม้บ้านคนอื่นกับไหม้บ้านตัวเองนั่นละ ถึงตอนนี้สติกระเจิดกระเจิง

(Prapt, 2020, p. 173)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า สังคมกินโต๊ะ ในบริบทนี้ หมายถึง การรุมทำร้ายผู้อื่นด้วยถ้อยคำที่รุนแรง การใช้คำดังกล่าวจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าเียรรยงกำลังเข้าใจถึงความรู้สึกของผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกผู้คนรุมทำร้ายด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ซึ่งหากเป็นอดีตเธอจะไม่ได้ใส่ใจเพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่เมื่อเธอได้ประสบด้วยตนเอง เธอจึงตระหนักได้ว่าเรื่องดังกล่าวสร้างความทุกข์ใจให้เธอเป็นอย่างมาก การใช้คำดังกล่าวได้สะท้อนมุมมองของผู้เขียนที่มีต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์ในยุคปัจจุบัน ที่ผู้คนมักจะแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลต่าง ๆ โดยขาดการไตร่ตรองว่าอาจจะเป็นการทำร้ายผู้อื่นได้ทางอ้อม

1.8 คำพ้องสมัย คือ คำที่มีใช้อยู่ในช่วงสมัยหนึ่ง แต่ต่อมายุคเลิกใช้เพราะมีคำอื่นที่สามารถใช้แทนได้

จากการศึกษาพบคำพ้องสมัยจำนวน 15 คำ โดยผู้เขียนใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับกฎหมายและคำแทนตัวผู้ฟัง เช่น กระลาการ อำยวน โทศก ศุภมัสสุ เพลา โภภี อักโข เยี่ยง ฤาแม่ มูตร เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างในตอนที่ธนลภย์ส่งข้อความไปทักทายเียรรยง โดยเขาเพิ่งเคยส่งข้อความหาเธอเป็นครั้งแรก เขาส่งข้อความไปทักทายเียรรยงด้วยภาษาแบบแผนของสยามอสังการดังบทสนทนา

‘สวัสดีเกิดออเจ้า เราธนลภย์พี่พบกัณเพลาชาย มิแนใจออกเจ้าจำได้หรือหาไม่’...

‘สวัสดีธนลภย์เพื่อนใหม่ จำได้มีอะไรโปรดว่ามา’

‘อ่านหนังสืออยู่ฤาแม่’ ปลายทางส่งข้อความแรกมา แล้วเหมือนเพื่อรักษามารยาท รีบออกตัว ‘เราว่าออเจ้าน่าจักยังหาเข้านอนไม่’

(Prapt, 2020, p. 56)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า ออเจ้า เป็นคำพ้องสมัย โดยเป็นคำที่ใช้เรียกแทนตัวผู้ฟังที่เป็นหญิงสาวในสมัยอยุธยาซึ่งในปัจจุบันไม่มีการใช้แล้วเนื่องจากมีการใช้คำอื่นแทน การใช้คำลักษณะดังกล่าวจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความรู้สึกพอใจของชนลัทธิที่มีต่อเยียรยง และในตัวอย่างใช้เพราะตัวละครเพ็งรู้จัก และได้พูดคุยกันครั้งแรกจึงยังใช้คำเหล่านี้เพื่อให้เกียรติซึ่งกันและกัน

1.9 คำย่อ ในที่นี้คือ คำที่เขียนย่อจากคำเต็มเพื่อประหยัดถ้อยคำและไม่เปลืองพื้นที่ในการเขียน โดยคำย่อจะมีทั้งการใช้คำสั้น ๆ ละไว้ในฐานที่เข้าใจและการย่อโดยใช้พยัญชนะต้นหรือพยัญชนะตัวสะกดของคำแล้วเติมจุด

จากการศึกษาพบคำย่อจำนวน 10 คำ โดยผู้เขียนมักจะใช้เพื่อสื่อถึงอาชีพ หรือตำแหน่งของตัวละคร เช่น รปภ. กตอ. เป็นต้น

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เยียรยงนั่งรถผ่านเขตรักรายโก้ ซึ่งเป็นเขตที่อยู่ของบุคลากรทางการแพทย์รวมถึงมีกลุ่มคนชั้นล่างอาศัยอยู่ประปราย ระหว่างทางเธอเห็นร้านซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าตั้งโทรทัศน์รุ่นต่าง ๆ พร้อมเปิดรายการบริจาคความสุขให้ประชาชน ซึ่งมีเสียงที่เผยแพร่ออกมาดังบทบรรยายนี้

รายการที่ได้รับการเผยแพร่อยู่นี้จัดขึ้นโดยท่าน กตอ. (ย่อมาจากกรรมการผู้จัดการโรงงานสยามอลังการ) นอกจากท่านจะได้ทำการกุศลแล้วยังสามารถนำค่าใช้จ่ายไปลดหย่อนภาษีส่วนตัวด้วย เย็นวันเสาร์อย่างนี้ท่าน กตอ. จะเลือกหนังสือมานะนำชาวขะยะ ทุกเล่มได้รับการบริจาคต่อมาจากเหล่าสำนักพิมพ์อีกที โดยมีกรอบชัดเจนว่าห้ามพูดถึงการเมือง...

(Prapt, 2020, p. 45)

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า กตอ. เป็นคำย่อตำแหน่งของผู้คนที่ดูแลโรงงานภายในเรื่อง ในที่นี้ผู้เขียนตั้งใจใช้คำย่อดังกล่าว โดยใช้อักษร ก จากพยัญชนะต้นของคำว่า กรรมการ ตัวอักษร ด จากพยัญชนะสะกดของคำว่า จัด และใช้อักษร อ จากพยัญชนะต้นของคำว่า อลังการ เมื่อผู้อ่านได้อ่านคำย่อดังกล่าวแบบรวมคำอาจทำให้นึกไปถึงคำหายาที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศชาย ซึ่งสื่อถึงการแสดงความไม่พอใจและต่อว่าคนที่ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาจะเห็นว่าผู้เขียนใช้คำภาษาต่างประเทศมากที่สุด โดยมักจะใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการและใช้กับตัวละครที่เป็นวัยรุ่น เพื่อสื่อให้เห็นว่าคนในสังคมโดยเฉพาะวัยรุ่นเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้และพยายามศึกษาข้อมูลจากภายนอกจึงรับภาษาเข้ามาใช้ด้วย ทั้งนี้ผู้เขียนใช้คำย่อน้อยที่สุด โดยมักจะปรากฏอยู่ในข่าวหรือบทความที่ตัวละครอ่านเท่านั้น ทำให้เหตุการณ์มีความสมจริงมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการใช้คำประเภทต่าง ๆ ยังเป็นตัวช่วยในการสร้างความเข้าใจในอารมณ์ความรู้สึก และลักษณะทางกายภาพของตัวละคร นอกจากนี้ยังใช้เพื่อสอดแทรกมุมมองทางความคิดของผู้เขียนที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันอีกด้วย

2. กลวิธีการใช้ประโยค ในที่นี้หมายถึง วิธีการเลือกใช้ประโยคเพื่อใช้ในการสื่อสารของตัวละคร และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตัวละครหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้อ่าน

จากการศึกษาการใช้ประโยคในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ พบว่า ผู้เขียนมีการเลือกใช้ประโยคทั้งหมด 4 ประเภท ดังนี้

2.1 ประโยคสั้น คือ ประโยคที่ตัวละครใช้ในลักษณะที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย และจบความได้เร็ว

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ประโยคสั้นเมื่อตัวละครส่งข้อความหากันผ่านระบบออนไลน์หรือต้องการพูดในสิ่งที่ตนคิด

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่ยรรยงและน้องกำลังวิ่งหนีกลุ่มผู้ชุมนุมที่หน้าสถานีโทรทัศน์ระหว่างทางทั้งคู่เจอผู้ชุมนุมคนหนึ่งถ่ายคลิปเอียรรยงขณะหนีและพูดขู่ว่าจะปล่อยคลิปนี้หากเธอยังโกหกเรื่องโรคระบาดอยู่ ทั้งสองหาทางหนีออกมาได้แต่เอียรรยงไม่สบายใจกับคำขู่ของผู้ชุมนุมรายนั้น ยรรยงจึงบอกกับเอียรรยง ดังบทบรรยายนี้

“เราจะไม่เดินตามแผนใครทั้งนั้น” เสียงพูดของพี่ต๋อง เบาแต่เต็มไปด้วยอำนาจแปลก ๆ แววตาของพี่ก็ดูแปลก ๆ “เราจะสร้างอำนาจต่อรองให้ตัวเอง”

(Prapt, 2020, p. 221)

จากตัวอย่างข้างต้น ประโยคที่ยรรยงพูดเป็นประโยคสั้นที่ได้ใจความและหนักแน่น การใช้ประโยคดังกล่าวทำให้เข้าใจความคิดของยรรยง ซึ่งเขาคิดว่าตนเองสามารถสร้างอำนาจเพื่อต่อรองให้เอียรรยงรอดพ้นจากการถูกบังคับข่มขู่ได้ ผู้เขียนใช้ประโยคดังกล่าวเพื่อสะท้อนภาพของคนในสังคมที่ต้องพยายามดิ้นรนสร้างอำนาจให้ตนเองเพื่อให้ตนสามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้

2.2 ประโยคยาว คือ ประโยคที่มีการขยายความต่อเนื่องกันไป อาจจะเป็นประโยคความรวมหรือความซ้อนก็ได้

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ประโยคยาวเมื่อตัวละครต้องการตั้งคำถามกับสังคมหรือต้องการอธิบายเหตุผลของตนเอง

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่คุณ หลานของนางประไพ กำลังนั่งนึกถึงป่าของเขาที่ประกอบอาชีพเป็นแม่ค้าแผงในตลาดพระเครื่อง โดยป่าเคยพูดชื่นชมพวกฝาล้างให้เขาฟัง ดังบทบรรยายนี้

ป่าเคยว่าถ้าไม่มีฝาล้างป่าก็ยังไม่เห็นว่ของพวกนี้จะราคาดีอย่างไร แคดินโลหะบัน
สลัก **ทุกอย่างจะมีค่าก็เพราะคนให้ค่า ฝาล้างให้ค่าพระเครื่อง เราก็ตองให้ค่าฝาล้าง**

(Prapt, 2020, p. 179)

จากตัวอย่างข้างต้น ประโยคที่นางประไพกล่าวกับหลานเป็นประโยคยาวที่มีใจความสำคัญว่า ทุกอย่างจะมีค่าก็เพราะมีคนให้ค่า การใช้ประโยคดังกล่าวของตัวละครนางประไพจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจทัศนคติของตัวละครที่ชื่นชมและยกย่องผู้นำโรงงานอย่างกลุ่มผ้าง ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนทำให้พระเครื่องมีคุณค่าขึ้นมา ผู้เขียนใช้ประโยคดังกล่าวเพื่อนำเสนอเกี่ยวกับกลุ่มคนมีอำนาจในสังคมที่มักจะใช้ความเชื่อความศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของผู้คนเป็นเครื่องมือในการหาผลประโยชน์ให้แก่ตน

2.3 ประโยคยาวแบบโวหาร คือ ประโยคที่ค่อนข้างยาวและมีศิลปะในการใช้ ต้องอ่านให้จบจึงจะเข้าใจเนื้อความทั้งหมด

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ประโยคยาวแบบโวหารเมื่อตัวละครต้องการแสดงทัศนคติหรือต้องการพูดเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่ธณลภย์หาข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานกำจัดขยะ ซึ่งเป็นงานที่คนภายในโรงงานต้องทำหากไม่เสียภาษี เขาพบข้อมูลและอ่านไปถึงวิธีการกำจัดขยะของโรงงานที่ไม่ค่อยได้มาตรฐาน เขาจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการกำจัดขยะของโรงงาน ดังบทบรรยายนี้

มาตรฐานของสยามอลังการนั้นก็คือความไม่ได้มาตรฐาน และการร้องเรียนใด ๆ มักนำไปสู่การถูกฟ้องกลับ หรือบางทีถูกจับกุมหายตัวไปเสียเลย ไม่เหลือแม้แต่เก้าอี้ลอยละ 20-40 ด้วยซ้ำ จึงมีคำกล่าวของพวกซึ่งถึงว่า ขยะที่พวกผ้างกำจัดได้หมดจดที่สุดก็คือชีวิตของประชาชนชาวขยะได้ปกครองนั่นเอง

(Prapt, 2020, p. 120)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นประโยคยาวแบบโวหาร ซึ่งกล่าวถึงการทำงานในเรื่องการกำจัดขยะและการดูแลชาวโรงงานที่ไม่ได้มาตรฐานของผู้ว่า จนมีการเปรียบเทียบชีวิตของชาวโรงงานว่ามีค่าเท่าเทียมกับผู้ที่มีอำนาจในการดูแลอย่างพวกผ้างพร้อมทั้งกำจัดชีวิตของชาวโรงงานที่ตั้งข้อสงสัยในการทำงานของตนออกไปได้ทุกเมื่อ ผู้เขียนใช้ประโยคดังกล่าวเพื่อสะท้อนภาพการทำงานของผู้นำในสังคมที่ไม่ค่อยเป็นไปตามมาตรฐาน และยังปกปิดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ด้วยการพยายามไม่ให้คนในสังคมตั้งคำถาม

2.4 ประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ คือ ประโยคที่มีลักษณะต่างไปจากประโยคที่ใช้กันทั่วไป มีการใช้คำขยายหรือผูกคำแบบแปลก ๆ ไม่ถูกต้องตามหลักของไวยากรณ์

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติกับตัวละครที่มีการศึกษาสูง และประกอบอาชีพที่สังคมให้เกียรติ โดยประโยคจะมีลักษณะแบ่งเป็นวรรคคล้ายกับฉันทลักษณ์ของกลอนสุภาพหรือโคลงสุภาพ

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่ครูวรรธน์ ครูสอนนาฏศิลป์กำลังใช้กระบอกตักนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่เกิดอาการคลุ้มคลั่งและอาละวาดทำลายข้าวของภายในหอพิชัย นักเรียนกลุ่มดังกล่าวถูกตักอย่างหนักจนครูคนหนึ่งสงสาร จึงเดินเข้าไปหวังจะช่วย ดังบทบรรยายนี้

“พะ...พอเถอะครับครู!” ชายวัยกลางชุดดำรายหนึ่งพุ่งเข้าไปก้นยกมือกราน
ครูวรรรัตน์ผลึกหางพลาจขึ้นัว ตอนนี้น้ำแกแดงเหมือนเลือดพร้อมจะระเบิดออก
มา

“ทำใจตัวอย่างนี้ ครูหรือ ครูเจ้า พวกเฮียจึงกลับทื่อ ใส่ได้ ‘ผาลัง’ นั่งหาหรือ
ส่งค่า มานี้ เป็นเยี่ยงปรากฏไว้ จูงให้สุจ่า!”

คำพูดที่เลื่อนสู่โคลงสี่สุภาพแทน ดังสัญญาณว่าคนพูดยกตนข่มขึ้นอีกชั้น คน
ขอร้องซึ่งคงเป็นครูเจ้าของสถานที่ได้แต่คอยน หน้าเหยโดยเฉพาะกับคำย้า ‘ผาลัง’

(Prapt, 2020, p. 74)

จากตัวอย่างข้างต้น ประโยคที่ครูวรรรัตน์พูดเป็นประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ
ลักษณะของประโยคใกล้เคียงกับฉันทลักษณ์โคลงสี่สุภาพ มีการเว้นวรรคระหว่างประโยคและคำสัมผัส
กันระหว่างประโยค การใช้ประโยคดังกล่าวจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสถานภาพของครูวรรรัตน์ที่มีตำแหน่งสูง
กว่าครูอีกคนหนึ่ง จึงพูดยกตนข่มท่านเพราะผู้นำแต่งตั้งตนมา ผู้เขียนใช้ประโยคดังกล่าวเพื่อนำเสนอภาพ
ของผู้คนในสังคมบางส่วนที่เมื่อได้รับอำนาจมาแล้วก็มักจะวางอำนาจกับผู้ที่ยด้อยกว่า

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าผู้เขียนใช้ประโยคประเภทต่าง ๆ เป็นบทสนทนาของตัวละคร ทำให้
เรื่องดำเนินไปได้รวดเร็วและสร้างความเข้าใจให้กับผู้อ่านได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ประโยคบางประเภทยัง
สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจทัศนคติและสถานภาพทางสังคมของตัวละครแต่ละตัวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. กลวิธีการใช้ภาพพจน์ ในที่นี้หมายถึง วิธีการเลือกใช้ภาพพจน์ต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศของ
เหตุการณ์ให้มีความสมจริงและเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความคิดของผู้เขียน

จากการศึกษาวิธีการใช้ภาพพจน์ในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์
พบว่า ผู้เขียนมีการเลือกใช้ภาพพจน์ทั้งหมด 7 ประเภท ดังนี้

3.1 อุปมา คือ การเปรียบเทียบของ 2 สิ่งที่มีลักษณะร่วมกันโดยมีการใช้คำแสดงการ
เปรียบเทียบ เช่น เหมือน เปรียบ ประดุจ ราว รวากับ ดัง เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์อุปมาในการเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพ
และคุณลักษณะของตัวละครกับวัตถุหรือลักษณะของวัตถุ

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่ขุนระเบ็งไปหาแม่ของเขาเพื่อคุยเรื่องคดีสามีใหม่ของแม่
ขุนระเบ็งไม่ค่อยถูกกับแม่เพราะแม่ทิ้งเขาไปมีสามีใหม่ตั้งแต่พ่อเสียชีวิตและเขายังเด็ก ระหว่างที่พูดคุย
กันความรู้สึกต่าง ๆ ที่เขามีต่อแม่รวมถึงเรื่องราวที่ผ่านมาของแม่ก็เกิดเป็นภาพขึ้นในหัว ดังบทบรรยายนี้

ภาพลักษณ์ของโลกสมัยผ้าพับไว้ทำให้ท่านผู้หญิงมีคุณค่ากว่าความจริง จากผัวคนที่หนึ่ง รปภ.คนชั้นขะทั่วไปผู้เป็นวีรบุรุษ ผัวแรกตายก็ขยับไปได้ผัวใหม่เป็น รปภ.คนชั้นสูง ลั่นผัวสองก็คว่าได้ผัวสามเป็น รปภ. คนชั้นที่กินตำแหน่งสูงสุดตำแหน่งหนึ่งในสยามอสังการอีก *นี่ถ้ามีอีกสักสองผัวสามผัว แม่คงเป็นเมียเจ้าของสุริยจักรวาล!* หล่อนยังเซ็ดหน้าด้าน ๆ สวย ๆ ไปได้ถึงไหนต่อไหน อันที่จริง ถ้าระเบ็งไม่รู้ตัวตัวเองกับ หล่อนมีความสัมพันธ์อย่างไร เขาก็คงหวังข่มหล่อนให้ได้สักครั้ง

(Prapt, 2020, p. 227)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้อุปมาเปรียบเทียบโดยการนำผ้าที่ถูกพับไว้มาเปรียบเทียบกับ ภาพลักษณ์ของสตรีสูงศักดิ์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะแม่ของขุนระเบ็ง ซึ่งมีภาพลักษณ์ที่ดูเรียบร้อยเหมือนกับผ้าที่ถูกพับจัดเก็บไว้อย่างดี และทำให้เข้าใจถึงทัศนคติของขุนระเบ็งที่มีต่อแม่ เขามองว่าภาพลักษณ์ที่เรียบร้อยนี้เป็นสิ่งที่แม่สร้างขึ้นมาหลอกทุกคน ผู้เขียนใช้ภาพพจน์ดังกล่าวเพื่อสื่อถึงแนวคิดเกี่ยวกับผู้คนในสังคมว่าบางคนอาจจะมีภาพลักษณ์ภายนอกที่ดีแต่เบื้องหลังชีวิตอาจไม่ได้ดูดีเหมือนกับภาพที่เห็นเสมอไป

3.2 อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งของที่มีลักษณะคล้ายหรือเหมือนกันโดยใช้คำว่า เป็น คือ เป็นคำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบ

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ในการเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพและคุณลักษณะของตัวละครกับลักษณะของวัตถุ และอวัยวะของมนุษย์

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่บรรยายนั่งแคร่คอยอยู่นอกห้องนอนและหันไปพบพ่อของเขาเดินออกมาพอดี พ่อสังเกตเห็นการวิตกกังวลจากสีหน้าเขาได้จึงถามไถ่ด้วยความเป็นห่วง เขาจึงตอบกลับไปเรื่องที่ขุนระเบ็งถูกพักงาน ซึ่งทำให้เขากังวลเกี่ยวกับนายคนใหม่ ดังบทสนทนา

“ทำงานกับขุนระเบ็งมานานจนรู้ทางกัน ผิดบ้างแก่ก็เตือนก็ให้ออกาส แต่หัวหน้างานคนใหม่ไม่รู้จะเป็นยังไง มีคนบอกว่าแก่ตรงนัก”

“เอาน่า” มือของพ่อตีเขาเบา ๆ “ค่อย ๆ เรียนรู้ไป เอ็งเป็นมือเป็นเท้าให้เขายังไงก็ต้องคอยสนับสนุน”

(Prapt, 2020, p. 129)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์โดยการนำอวัยวะของมนุษย์ คือ มือและเท้า มาเปรียบเทียบกับยรรยง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่ายรรยงมีความสำคัญมากต่อเจ้านายเหมือนกับมือและเท้าที่เป็นอวัยวะสำคัญของร่างกาย ผู้เขียนใช้ภาพพจน์ดังกล่าวในการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานในสังคมว่าลูกน้องมักเป็นคนสำคัญที่จะสร้างผลประโยชน์ให้กับเจ้านายได้

3.3 อติพจน์ คือ การกล่าวเปรียบเทียบในลักษณะที่เกินความจริงเพื่อให้ได้อารมณ์และย้าความความหมายให้หนักแน่น

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์อติพจน์ในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่คนในโลกออนไลน์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปภาพขุนระเบ้งและเยีรยงเดินไปขึ้นรถด้วยกัน โดยเป็นความคิดเห็นแง่ลบ ดังตัวอย่างนี้

‘ที่บ้านแม่กูน้องกูวยนางจนจะอ้วก สมเป็น represent ฝาถัง
#โตไปไม่ร้าน—’...

‘นำสมเพช ยอมให้ฝาถังเชิดจนอ้ออัน—’

มือที่ถือกระดานไฟฟ้าอยู่กำแน่นขึ้นทุกขณะ ร้อนผ่าวขึ้นทุกทีจนเหมือนเปลว
ใต้ผิวหนังลามขึ้นมาที่ใบหน้า

(Prapt, 2020, p. 172)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้ภาพพจน์อติพจน์ คือ ร้อนผ่าวขึ้นทุกทีจนเหมือนเปลวใต้ผิวหนังลามขึ้นมาที่ใบหน้า ใช้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของเยีรยงที่โกรธมากจนเหมือนมีเปลวไฟติดใต้ผิวหนังและกำลังไหม้ลามขึ้นมาถึงใบหน้า ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วเป็นไปได้ที่จะมีไฟลุกติดอยู่ใต้ผิวหนังของมนุษย์ ภาพพจน์ดังกล่าวจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกของตัวละครได้ดียิ่งขึ้น

3.4 บุคลาธิษฐาน คือ การเปรียบให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตหรือมีชีวิตสามารถแสดงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และอากัปกริยาต่าง ๆ ได้เหมือนกับมนุษย์

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานบรรยายความคิดและลักษณะของตัวละคร

ในที่นี้จะยกตัวอย่างตอนที่สุรลัยดูรายการถ่ายทอดสดที่เยีรยงและขุนระเบ้งไปสัมภาษณ์ระหว่างนั้นมีความคิดเห็นที่เขียนต่อว่าเยีรยงโผล่ขึ้น เธอจึงมองและคิดไปถึงตัวเองในอดีตที่เคยแสดงความคิดเห็นด้วยถ้อยคำที่รุนแรง สุรลัยมองเห็นภาพความคิดเห็นเหล่านั้น ดังบทบรรยายนี้

สุรลัยมองเห็นตัวอักษรในอดีตของตัวเองเรียงระบารวมอยู่ใต้ความเผ็ดร้อนคือ
รสรื่นรมย์ ยิ่งแรงยิ่งสนุก ยิ่งมีคนถูกใจก็ยิ่งเข้าใจว่าตัวเองถูกต้อง

(Prapt, 2020, p. 200)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้บุคลาธิษฐานเพื่อทำให้สิ่งไม่มีชีวิตอย่างตัวอักษรสามารถเต้นเรียงระบารได้เหมือนกับมนุษย์ ทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงภาพในความคิดของสุรลัยได้ โดยเป็นภาพตัวอักษรหรือถ้อยคำที่เธอเคยแสดงความคิดเห็นไว้กำลังเต้นเรียงระบารวนอยู่ในหัวเป็นการตอกย้ำถึงสิ่งที่เธอได้เคย

ทำให้กับผู้อื่น อันทำให้ผู้อื่นเกิดความทุกข์ใจหรือเดือดร้อน การใช้ภาพพจน์ดังกล่าวจึงอาจมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านได้ลุ่มลึกถึงเรื่องการเขียนแสดงความคิดเห็นในโลกออนไลน์ได้

3.5 สัญลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งโดยใช้คำอื่นแทน โดยคำที่ใช้เรียกจะเป็นคำที่สมมติขึ้นแทนสภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่เปรียบเทียบ

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์สัญลักษณ์ในการบรรยายสถานภาพและบทบาทของตัวละคร โดยใช้ประเภทและส่วนประกอบของลักษณะเป็นสัญลักษณ์

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เยียรยงนั่งรถออกมาจากเขตฝาลังหลังจากรักษาตัวแล้ว เธอเห็นสภาพบ้านเมืองในเขตฝาลังแล้วนึกไปถึงเรื่องที่เธอรู้มาเกี่ยวกับเขตต่าง ๆ รอบนอกที่ล้อมรอบเขตฝาลัง ดังบทบรรยายนี้

การเดินทางออกนอกโรงงานเข้ามาถึงในนี้ไม่มีเรื่องง่าย ต้องอาศัยเครื่องบินระยะไกลเท่านั้น ในเมื่อรอบนอกของสยามอลังการคือทะเลทราย คลุกซี้เถาอันเงี้ยวสลับเทือกเขาขยะเหยียดยาวลูกแล้วลูกเล่า อันเป็นประหนึ่งแหล่งคุมขังพวกชนชั้นขยะอันตราย - คนร้ายที่ถูกขับไล่ออกจากตัวเมืองโรงงาน คนเหล่านี้ต่อให้ครั้งที่กระทำผิดยังเหลือจิตใจด้านต้อยบ้าง แต่ครั้งถูกอับเป้ไปอยู่ในที่แล้งร้างดังกล่าวก็มักวิปลาสไปเที่ยวฆ่าฟัน ยื้อแย่งอาหาร ที่อยู่ หรืออาภรณ์ไม่ต่างจากสัตว์จรจัด ว่ากันว่าพวกที่สมสู่แล้วออกลูกมา เด็กจะมีหน้าตาพิกลพิการกระเดียดไปทางสัตว์มากกว่ามนุษย์

(Prapt, 2020, p. 41)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้สัญลักษณ์โดยการนำประเภทของขยะ คือ ขยะอันตราย มาใช้เพื่อสื่อความหมายไปถึงกลุ่มคนร้ายที่ก่อความเดือดร้อนในสังคม โดยชนชั้นดังกล่าวจะเป็นกลุ่มคนร้ายที่ถูกไล่ออกไปอยู่รอบนอกโรงงานสยามอลังการเนื่องจากสร้างเรื่องวุ่นวายไว้ ทั้งยังเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้รับการศึกษา ผู้เขียนใช้สัญลักษณ์ดังกล่าวเพื่อนำเสนอภาพสังคมที่มีการแบ่งชนชั้น ซึ่งก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างชนชั้นและเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

3.6 แนวเทียบ คือ การเปรียบเทียบสถานการณ์ ความคิด หรือสภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะเหมือนหรือต่างกันมาเข้าคู่กัน

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์แนวเทียบในการเปรียบเทียบเหตุการณ์กับเหตุการณ์ เปรียบเทียบพฤติกรรมของตัวละครกับพฤติกรรมของสัตว์ เปรียบเทียบลักษณะของธาตุกับเหตุการณ์

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่ขุนระเบ็งเกิดอาการคลุ้มคลั่งทำร้ายพ่อของเยียรยงจนเสียชีวิต เยียรยงไปงานศพพ่อทุกวันแต่ช่วงนั้นเป็นช่วงที่เธอสอบ เธอจึงพกหนังสือเคมีไปอ่านด้วย ขณะที่อ่านเธอก็คิดอะไรบางอย่างได้จึงทำให้เสียงที่ท่องอยู่ในใจหยุด ดังบทบรรยายนี้

--ธาตุกัมมันตรังสี คือธาตุที่แผ่รังสีได้ เกิดจาก นิวเคลียส ของ อะตอม ไม่เสถียร การแผ่รังสีจะทำให้เกิดธาตุใหม่ได้ หรืออาจเป็นธาตุเดิมแต่จำนวน โปรตอน หรือ นิวตรอน ไม่เท่าเดิม-

เสียงในใจสะดุดลง ไม่ใช่เพราะเสียงสวดอธิษฐานที่ถูกขยายจนดังจนนะ ทว่าเพราะ
ท่องถึงตรงนั้นแล้วเยีรยงอดคิดถึงตัวเองไม่ได้

**ถ้าเราเป็นกัมมันตรังสี ตอนนี้เราก็คอนป๋จจัยข้างนอกเร่งจนครึ่งชีวิตปรับ
จำนวนผิดปกติ แล้วสิ่งที่เราเป็นมันก็...**

ใช่ เธอไม่เหมือนเดิม ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป!

(Prapt, 2020, p. 362)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้ภาพพจน์แนวเทียบโดยการนำลักษณะของธาตุ คือ การแผ่รังสีของธาตุกัมมันตรังสี มาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในชีวิตของเยีรยง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความรู้สึกของเยีรยงที่แตกสลายเพราะมีเรื่องราวภายนอกเข้ามาทำร้ายอยู่เสมอทำให้เธอไม่เหมือนเดิม เหมือนกับธาตุกัมมันตรังสีที่เมื่อแผ่รังสีแล้วอาจจะกลายเป็นธาตุใหม่หรือยังเป็นธาตุเดิมอยู่แต่จำนวนไม่เท่าเดิม ผู้เขียนใช้ภาพพจน์ดังกล่าวเพื่อสะท้อนว่าสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงมีผลทำให้ชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไป

3.7 การอ้างถึง คือ การนำบุคคล เหตุการณ์ หรือตัวละครจากวรรณกรรมมากล่าวอ้างในงานเขียน

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนมักจะใช้ภาพพจน์การอ้างถึง โดยการนำเหตุการณ์ บทกลอนจากวรรณคดี ข้อความจากตำราสมุนไพโร และเพลงมากล่าวอ้างถึงในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งภายในเรื่อง

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างตอนที่เยีรยงกำลังยืนเข้าแถวเคารพธงชาติอยู่ โดยเพลงชาติที่เยีรยงได้ยินขณะเข้าแถวนั้นมีเนื้อเพลงดังนี้

-- อันดินแดนสยามคือว่าเนื้อของเชื้อไทย

น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อข้า

เอกราษฎร์คือเจดีย์ที่เราบูชา

เราจะสามัคคีร่วมมีใจ

ยึดอำนาจกุมสิทธิ์อิสระเสรี –

(Prapt, 2020, p. 95)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการอ้างถึงเนื้อร้องเพลงชาติ ที่ประพันธ์ขึ้นโดยขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) มาใช้ประกอบกับเหตุการณ์ที่เอียร์ยงกำลังยื่นเข้าแถวเคารพธงชาติอยู่ ทำให้บรรยากาศมีความสมจริงมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนอ้างอิงเนื้อเพลงส่วนดังกล่าวเพื่อนำเสนอภาพของคนในสังคมที่มีความสามัคคี รักชาติ ในขณะเดียวกันก็ถูกลดทอนสิทธิและเสรีภาพ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เขียนใช้ภาพพจน์อุปมามากที่สุด โดยผู้เขียนนำสิ่งที่คนในสังคมเข้าใจและรับรู้โดยทั่วกันมาใช้ในการเปรียบเทียบ ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้ง่าย และชัดเจนขึ้น อีกทั้งผู้เขียนยังใช้ภาพพจน์ต่าง ๆ ในการบรรยายอารมณ์ความรู้สึก ความคิด และลักษณะพฤติกรรมของตัวละคร รวมทั้งฉากและบรรยากาศ ซึ่งมีส่วนช่วยในการนำเสนอภาพความเป็นไปของสังคมและแฝงแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในสังคมไว้อีกด้วย

สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาทวิวิธีการใช้ภาษาในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ ทำให้เห็นว่าผู้เขียนสามารถใช้ทวิวิธีการใช้ภาษาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างน่าสนใจ

ด้านทวิวิธีการใช้คำ พบว่า ผู้เขียนใช้คำภาษาต่างประเทศมากที่สุด โดยผู้เขียนได้กำหนดให้คำดังกล่าวเป็นภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน จะใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการภายในเรื่อง และมักใช้กับตัวละครที่เป็นคนรุ่นใหม่ เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า แม้จะมีการพยายามปิดกั้นผู้คนภายในโรงงานสยามอลังการไม่ให้รับรู้เรื่องราวจากโลกภายนอก แต่ก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากผู้คนในโรงงานโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่พยายามที่จะเรียนรู้และรับข้อมูลข่าวสารจากภายนอกเพื่อหวังนำความรู้เหล่านั้นมาพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ผู้เขียนยังใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศรองลงมา โดยใช้คำดังกล่าวเป็นคำศัพท์สยามอลังการเพื่อเสียดสีกลุ่มคนบางกลุ่มในสังคมที่มีแนวคิดหรือมีความพยายามไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการใช้ภาษา ถึงแม้ว่าในสังคมจะมีการพัฒนาเทคโนโลยีหรือมีการหลั่งไหลของวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาก็ตาม นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีทวิวิธีการใช้คำประเภทต่าง ๆ ในการนำเสนอความคิดบางอย่างของตน อาทิ ทวิวิธีการใช้คำย่อ ผู้เขียนตั้งใจใช้คำย่อบางคำที่สื่อไปถึงคำหยาบเพื่อใช้แสดงความไม่พอใจหรือแสดงอารมณ์อัดอั้นของตนที่มีต่อผู้มีอำนาจหรือผู้นำในสังคมที่มีอาจทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทวิวิธีการใช้คำประเภทต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเลือกใช้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านได้ถูกคิดและพินิจตามความคิดของผู้เขียนที่มีต่อสังคมในบางแง่มุมได้อย่างแยบยล

ด้านทวิวิธีการใช้ประโยค พบว่า ผู้เขียนมักจะนำเสนอความคิดและทัศนคติของตนเองเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้มีอำนาจและปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านทวิวิธีการใช้ประโยคประเภทต่าง ๆ เนื่องจากมีบางประเด็นที่ผู้เขียนไม่สามารถนำเสนอได้อย่างตรงไปตรงมา เช่น ทวิวิธีการใช้ประโยคยาว ผู้เขียนใช้เพื่อเสียดสีกลุ่มคนในสังคมที่มีอำนาจในการบริหาร ซึ่งพยายามสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเพื่อหาผลประโยชน์จากผู้ถือได้ปกครอง โดยอาจจะให้ศาสนาหรือความเชื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างภาพ และผู้เขียนยังใช้ประโยคเป็นตัวกำหนดสถานภาพและบทบาททางสังคมของตัวละคร โดยใช้ประโยคที่มีลักษณะ

แปลกออกไปจากปกติกับตัวละครที่มีการศึกษาที่ดี มียศมีตำแหน่ง หรือเป็นบุคคลที่สังคมให้เกียรติและยอมรับ หากประโยคที่ตัวละครใช้มีฉันทลักษณ์ที่ซับซ้อนมากก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่าตัวละครมีการศึกษาและสถานภาพทางสังคมสูง การใช้ประโยคในลักษณะต่าง ๆ ของผู้เขียนจึงมีส่วนช่วยนำเสนอปัญหาการแบ่งชนชั้นและยังตอกย้ำให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงปัญหาการบริหารที่ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม

ด้านของกลวิธีการใช้ภาพพจน์ พบว่า ผู้เขียนใช้ภาพพจน์อุปมามากที่สุด โดยผู้เขียนได้นำสิ่งที่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมสามารถรับรู้ได้มาเปรียบเทียบ จึงทำให้สามารถสร้างจินตภาพให้กับผู้อ่านได้ง่าย อีกทั้งยังสามารถใช้ในการบรรยายความคิด ความรู้สึก รวมไปถึงลักษณะของตัวละครได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้เขียนยังใช้ภาพพจน์ประเภทต่าง ๆ ในการนำเสนอมุมมองความคิดของตนเกี่ยวกับปัญหาระบบชนชั้นและปัญหาที่เกิดจากผู้มีอำนาจ อาทิ กลวิธีการใช้ภาพพจน์สัญลักษณ์ ผู้เขียนจะใช้ประเภทขยะและส่วนประกอบของถังขยะในการสื่อความหมายไปถึงกลุ่มคนแต่ละชนชั้น ตัวละครที่มีบทบาทเป็นผู้นำหรือผู้บริหารจะอยู่ชนชั้นฝ้าง ซึ่งเป็นชนชั้นสูงสุดและปกครองคนชนชั้นอื่น ส่วนตัวละครที่มีฐานะดีรองลงมาหรือทำอาชีพเป็นบุคลากรทางการแพทย์จะอยู่ชนชั้นขยะรีไซเคิล เนื่องจากสามารถรักษาผู้อื่นให้หายเจ็บป่วยและกลับมามีชีวิตได้อีกครั้ง ตัวละครที่มีฐานะปานกลาง มีการศึกษาจะอยู่ชนชั้นขยะทั่วไป ตัวละครที่ไม่ค่อยมีการศึกษาและไม่ค่อยมีฐานะจะอยู่ชนชั้นขยะเปียก และตัวละครที่เป็นกลุ่มคนร้ายจะอยู่ชนชั้นขยะอันตราย เพราะสามารถก่อเหตุและสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นได้อยู่เสมอ ผู้เขียนใช้สัญลักษณ์ดังกล่าวเพื่อเสียดสีระบบชนชั้นในสังคม ซึ่งมีการแบ่งชนชั้นด้วยอำนาจ ฐานะทางการเงิน และการศึกษา ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดจะสามารถสร้างช่องโหว่ต่าง ๆ ไว้เพื่อให้ตนหาผลประโยชน์จากผู้มีอำนาจน้อยกว่าได้

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้นำผลการศึกษาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของ Tonpho (2013) ที่ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและแนวคิดในงานประพันธ์ของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)” ผลการศึกษาของ Chaisuk (2015) ที่ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมบันเทิงคดีของมกุฏ อรฤดี” ผลการศึกษาของ Dangfai (2016) ที่ศึกษาเรื่อง “หลักธรรมและกลวิธีการใช้ภาษาในคอลัมน์ “จุดไฟในใจคน” ของหลวงพ่้น้ำฝน” และผลการศึกษาของ Nukaew (2019) ที่ศึกษาเรื่อง “กลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษาในนวนิยาย ของ รอมแพง” พบว่า ผลการศึกษาในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chaisuk (2015) มากที่สุด โดยมีความสอดคล้องกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกลวิธีการใช้คำ พบที่สอดคล้องกัน 4 ประเภท ได้แก่ คำที่มีความหมายโดยนัย คำภาษาต่างประเทศ คำย่อ และคำแสดงภาพ ด้านกลวิธีการใช้ประโยค พบที่สอดคล้องกัน 3 ประเภท ได้แก่ ประโยคสั้น ประโยคยาว ประโยคที่มีลักษณะแปลกออกไปจากปกติ และในด้านกลวิธีการใช้ภาพพจน์ พบที่สอดคล้องกัน 7 ประเภท ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ แนวเทียบ และการอ้างอิง ผลที่สอดคล้องกันดังกล่าวน่าจะเป็นเพราะงานเขียนที่นำมาศึกษาเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีเหมือนกัน และมีเนื้อหาที่โดดเด่นในด้านสะท้อนภาพความเป็นไปของสังคมได้เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบกลวิธีการใช้ภาษาที่มีความแตกต่างไปจากงานวิจัยของ Chaisuk (2015) ได้แก่ ด้านกลวิธีการใช้คำ พบคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คำตำหนิหรือคำหยาบ คำซ้อนเพื่อเสียง คำตั้งใหม่ และคำพ้องสัมผัส ด้านกลวิธีที่ใช้ประโยค พบประโยคยาวแบบโวหาร ทั้งนี้การที่ผู้เขียนเลือกใช้คำและประโยคประเภทดังกล่าว น่าจะมาจากเจตนาของผู้เขียนที่ต้องการสะท้อนแนวคิดบางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคม ผู้เขียนจึงเลือกใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ และคำพ้องสัมผัส เพื่อสื่อให้เห็นว่าแม้สังคมจะมีความก้าวหน้าทั้งวิทยาการและเทคโนโลยีแล้ว แต่ก็ยังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่พยายามอนุรักษ์การใช้ภาษาแบบเดิมเอาไว้ ทั้งนี้ผู้เขียนยังใช้คำตำหนิหรือคำหยาบเพื่อสื่ออารมณ์รุนแรงและความรู้สึกอัดอั้นภายในใจของผู้คนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับนวนิยายแนวดิสโทเปียที่มีเนื้อหาสื่อถึงโลกอนาคตที่หดหู่ โหดร้าย นอกจากนี้ผู้เขียนยังใช้คำซ้อนเพื่อเสียงในการแสดงกิริยาท่าทางและความรู้สึกของตัวละคร เพื่อเน้นให้เกิดความสมจริงและหนักแน่น ส่วนคำตั้งใหม่และการใช้ประโยคยาวแบบโวหาร ผู้เขียนจะใช้เพื่อนำเสนอความคิดเห็นของตนที่ต้องการเสียดสีสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางด้านการใช้ภาษาของผู้เขียนอีกด้วย

จากการศึกษาทำให้เห็นว่า ปราปต์ เป็นนักเขียนที่มีความสามารถในการใช้ภาษาที่โดดเด่นในการนำเสนอเนื้อหา ซึ่งสามารถสร้างจินตภาพทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสถานภาพ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติของตัวละครได้อย่างชัดเจน ทั้งยังได้แฝงแง่คิดและลีลาการเสียดสีสังคมเอาไว้ได้อย่างแยบยล กลวิธีการใช้ภาษาของผู้เขียนจึงเป็นทั้งเครื่องมือในการสร้างวรรณกรรมและเป็นกระบอกเสียงในการสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ในสังคม อันทำให้ผู้อ่านได้ขบคิดและตระหนักถึงความรุนแรงที่กำลังจะเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษากลวิธีใช้ภาษาที่ปรากฏในนวนิยายแนวอื่น ๆ
2. ควรศึกษากลวิธีนำเสนอเนื้อหาและแนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายแนวดิสโทเปียเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราปต์ หรือนวนิยายแนวอื่น ๆ

References

- Chaisuk, C. (2015). **Techniques of Language Usage and Social Reflection in Makut Onrudee's Fictions** (Master's thesis). Kasetsart University, Bangkok. (In Thai)
- Charoenbutra, P. (2012). Game winning strategies and Interdependence in a dystopian novel, *The Hunger Games*. **Institute of Culture and Arts Journal**, 13 (2), 11-18. (In Thai)
- Dangfai, P. (2016). **The Lord Buddha Dharma and writing style in the column "Jud Fai Nai Jai Khon" by Luang Pee Nam Fon** (Master's thesis). Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai. (In Thai)
- Editorial staff of Sarakadee Lite. (2022). **Review ten books of Shortlist SEA Write in the novel category of the year 2564**. Retrieved form <https://www.sarakadeelite.com/lite/10-shortlist-seawrite-2564/> (In Thai)
- Laksanasiri, C. (1997). **Language and Communication**. Nakhon Pathom : Silpakorn University. (In Thai)
- Nukaew, M. (2019). **Content Presentation Strategies and Language Use in Novels of Rompaeng** (Master's thesis). Thaksin University, Songkhla. (In Thai)
- Prachachat. (2020). **Why are novels so popular? And what are the benefits of reading fiction?**. Retrieved form <https://www.prachachat.net/public-relations/news-489361> (In Thai)
- Prapt. (2020). **Susarn Sayam (A Siamese Cemetery)**. Bangkok : Amarin Printing & Publishing. (In Thai)
- Tonpo, K. (2013). **An analytical study of language methods and concepts in the writings of Phra Brahmagunabhorn, P. A. Payutto** (Dotoral dissertation). Kasetsart University, Bangkok. (In Thai)
- Wathikthin, P. (1999). **Structure of Thai and Its usage**. Bangkok : Ramkhamhaeng University. (In Thai)